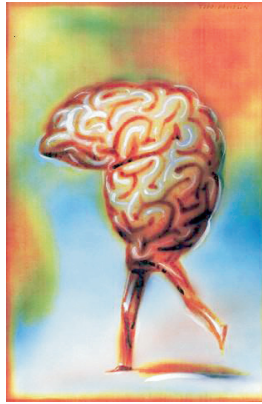

TEPAV “Beyin Havuzu” oluşturulmasını önerdi

TEPAV, sanayi politikaları dahilinde belirlenen nitelikli iş gücü ihtiyacını sağlamak için yurt dışındaki Türk vatandaşlarının **yerlerini ve çalışma alanlarını belirlemek** üzere “Beyin Havuzu” diye adlandırılacak bir envanter oluşturulması gerektiğini açıkladı.

Türkiye Ekonomi Politikaları Araştırma Vakfı (TEPAV), araştırmacılar Zeynep Esra Tanyıldız, Selin Arslanhan ve Yaprak Kurtal tarafından hazırlanan “Tersine Beyin Göçü Politikalarının Sanayi Politikalarına Entegrasyonu: Ülke Örnekleri ve Türkiye İçin Dersler” başlıklı politika notu yayımlandı. TEPAV’ın çalışmasında, tersine beyin göçü politikalarının daha üst ölçekli bir göç politikasının parçası olarak tasarlanması gereğine dikkat çekiliyor. Güney Kore’de bilim ve teknoloji alanında çalışacaklara ayrıcalıklar sağlayan “yeşil kart” uygulamasına benzer değişiklikler ve bu değişiklikleri destekleyecek politikaların, ülkeye geri dönecek T.C. vatandaşı bilim adamlarına ek olarak diğer ülkelerden de Türkiye’ye yabancı bilimsel iş gücünü çekmekte etkin olacağı belirtiliyor. Çalışmada, “Özellikle, Batı ülkelerinin yanı sıra Doğu ülkelerinden de nitelikli iş gücü çekmeye yönelik politikalar geliştirilmesi Türkiye’nin sanayi politikası ihtiyaçları doğrultusunda gelişim sürecine önemli katkılar sağlayacaktır” ifadesi yer alıyor.

EKONOMİYE KATILAN BEYİN GÜCÜ EKONOMİK GÜCÜ ARTIRIR

TEPAV’ın çalışmasında, uluslararası göç çalışmalarının beyin göçünün ekonomik kalkınma ile ilişkisini sıkça işlediğine dikkat çekilerek, “Özellikle gelişmekte olan pek çok ülke için, yurt dışında eğitim görmüş ‘transnasyonal’ iş gücü, araştırma ve geliştirme için gerekli olan teknoloji transferinin önemli bir kaynağıdır. Ayrıca, bu iş gücü, geldikleri yabancı ülke ile bağlantıları üzerinden de kolektif çalışmalara ve eğitim sirkülasyonuna olanak sağlamaktadırlar” deniliyor. Güney Kore, Çin ve Hindistan’daki başarılı girişimlerin, beyin göçünü tersine çevirme konusunda diğer ülkeler için örnek oluşturduğu ifade edilen çalışmada, bu ülkelerin özellikle bilim ve teknoloji alanında yurt dışında eğitim almış vatandaşlarını istihdam etmekteki başarılarının oldukça cesaret verici olduğu belirtiliyor. TEPAV’ın çalışmasında, “Bahsi geçen bu ülkelerde geri dönüşün başlaması, her ne kadar bu ülkelerdeki ekonomik gücün artması ile gerçekleşiyor olsa da, ekonomik gücün artmasının bir nedeninin de ekonomiye katılan beyin gücü olduğu söylenebilir” vurgusu yapılıyor.

ÖZEL BİR ÜLKE ÖRNEĞİ: İSRAİL

Beyin gücünün ayrıştırılabilir etkisine yönelik en iyi örneklerden birinin İsrail olduğuna değinilen çalışmada, bundan 60 yıl önce en basit üretimin bile güçlükle yapılabildiği ülkede, bugün uçak üretiminden, Cisco, Intel ve Google gibi teknoloji devlerinin önemli üretim fonksiyonlarına kadar, pek çok aktivite gerçekleştirildiği vurgulanıyor.

TEPAV'ın çalışmasında, İsrail'in başarısında eğitimin katkısının büyük olduğu ancak ülkenin birincil avantajının eğitim olduğunun düşünülmesinin de doğru olmayacağı belirtiliyor. İsrail'in, teknolojiyi üretmek kadar, teknoloji üreten şirketlerin yönetimi ve ürün pazarlaması gibi yöntemlere de büyük ölçüde önem verdiği ifade edilen çalışmada, "İsrail'de girişim sermayesinin önem kazanmasında, İsrail Maliye Bakanlığı tarafından geliştirilen ve İbranice 'girişim' anlamına gelen 'Yoza' projesinin önemi büyüktür. Proje çerçevesinde İsrail hükümeti 100 milyon dolar değerinde bir fon oluşturarak ülkede 10 adet girişim sermayesi yaratılmasına katkıda bulunmuştur. Bu fondan yararlanmak isteyen İsraili girişim sermayecilerinin, yabancı bir girişim sermayeci şirket ile ortaklık kurması zorunlu tutulmuştur. Böylece yurt dışında girişim sermayesi konusunda çok daha deneyimli olan firmalar ile etkileşim kurulması ve çeşitli dersler alın-

ması mümkün kılınmıştır. Bu programın bir diğer avantajı da % 40'a yakın hisseye sahip olan devletin, şirketler başarılı olduğu takdirde, hissesini düşük bir fiyat ile ortaklarına satıyor olmasıydı. Böylece, yatırımcılar için oldukça cazip ve nadir rastlanan bir fırsat elde edilmiş oluyordu. Bu sayede daha önceleri sadece filantropik amaçlarla İsrail ile ilgilenen diaspora, yatırım amaçlı da ilgi göstermeye başlamıştır" deniliyor.

TÜRKİYE DİĞER ÜLKELERİN DENEYİMİNDEN NASIL BİR DERS ÇIKARABİLİR?

TEPAV'ın çalışmasında, Türkiye'ye ilişkin olarak ise özellikle öncelikli alanlarda, yurt dışında yaşayan nitelikli iş gücünün Türkiye'ye dönmelerine cazip hale getirilmesi konusunun ön planda tutulması ve sanayi politikaları içerisine dahil edilmesinin büyük önem taşıdığına dikkat çekiliyor. Yurtdışından dönüşü cazip kılmak için dönenlerin fikirlerini somut projelere dönüştürmelerini sağlayacak mevzuat, patent ve fikri mülkiyet gibi konularda hem bilgi yardımı hem de kolaylıklar sağlanması gerektiği vurgulanan çalışmada, "Bilimsel iş gücünü hem çekmek hem de tutabilmek için yenilikçi insan kaynakları uygulamalarına gidilmelidir. Hindistan örneğinde de olduğu gibi, özellikle inovasyona yönelik çalışmalarda, buna ön ayak olacak personele ayrıcalıklı teşvikler sağlanmalıdır" ifadesi yer alıyor. Çalışmada sıralanan diğer öneriler de şöyle:

- Nitelikli iş gücünü ülkeye çekmede sektörel ayrıştırılmaya gidilmelidir.
- Yerel yönetimlerin, teknoloji kümelenmelerinin yer aldığı bölgelerin nitelikli iş gücüne doğrudan ulaşabilmesi ve onları bu bölgelere çekebilmesi için de ek teşvik ve yöntemler geliştirmeleri gerekmektedir.
- Yurt dışında, özellikle kariyerlerinin başında olan T.C. vatandaşlarına yeni gelişen alanlarda eğitim fırsatları tanınmalıdır.
- Sanayi politikaları dahilinde belirlenen nitelikli iş gücü ihtiyacını sağlamak için yurt dışındaki T.C. vatandaşlarının yerlerini ve çalışma alanlarını belirlemek üzere bir envanter oluşturulmalıdır. Bu konuda Türkiye'de girişimler olmasına rağmen, sanayi politikaları ile bağlantısı henüz kurulmamıştır.
- Nitelikli beyin gücünü sadece teknoloji üretimi aşamasında sağlamak yeterli değildir.
- Teknoloji firmalarını küresel standartlarda yönetmek ve elde edilen ürünleri üretim sonrasında pazarlayabilmek için, yurt dışında yaşayan ve teknoloji üretiminin her aşamasında deneyim sahibi olmuş olan T.C. vatandaşlarıyla bağlantıya geçmek/işbirlikleri oluşturmak faydalı olacaktır.
- Yaratıcı finansman yöntemleri geliştirilmeli; girişim sermayelerinin sadece para akışındaki rolü değil, üretim sonrasındaki aşamalarının rolü de dikkate alınmalıdır.
- İsrail örneğinde olduğu gibi ekonominin kötüye gittiği dönemlerde de teknoloji firmalarını koruyacak vergi ve usul ayrıcalıkları geliştirilmelidir.
- Firmaların inovasyon kapasitelerini arttırmaları için yurt dışından ülkeye çekilecek beyin gücünün asimilasyonunun ya da içine kapalı bir biçimde çalışmasının önüne geçecek düzenlemeler yapılması teşvik edilmelidir.

